

VLADA KANTONA SARAJEVO
MINISTARSTVO PRIVREDE

PRIVREDNA KOMORA
KANTONA SARAJEVO

Sarajevo, 13.03.2009. godine

SUSRET PRIVREDNIKA I VLADE KANTONA SARAJEVO

MJERE I AKTIVNOSTI NA UBLAŽAVANJU POSLJEDICA SVJETSKE EKONOMSKE KRIZE

U svjetskoj ekonomiji vidljive su promjene na globalnom i strukturalnom planu koje traže i od Bosne i Hercegovine da blagovremeno vrši promjene u strukturi i pravcima svog ekonomskog razvoja.

Novi pristup razvoju traži jasno definisanje **makroekonomske politike zemlje, izgradnju pouzdanih organa i institucija** koje će omogućiti realizaciju strateških razvojnih opredjeljenja, **realan regulatorni okvir** u kojem će se ti procesi odvijati i **blagovremeno reagovanje** na odstupanja od strateških opredjeljenja.

Treba naglasiti da je privreda Bosne i Hercegovine, zbog neadekvatnog poslovnog ambijenta, bila u vrlo teškoj situaciji i prije nego što su se počele osjećati posljedice svjetske ekonomske krize. Stoga, postoji opasnost da će svjetska kriza multiplicirati probleme privrede i društva, i upravo zbog toga mjere za ublažavanje posljedica krize moraju biti sveobuhvatne i sinhronizovano provođene na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine.

Rukovodeći se aktuelnim trenutkom, u Privrednoj komori Kantona Sarajevo, 13. marta 2009. godine, na inicijativu premijera Vlade Kantona Sarajevo gosp. Besima Mehmedića, održan je radno-konsultativni sastanak privrednika i Vlade Kantona Sarajevo o temi „Mjere i aktivnosti Vlade Kantona Sarajevo na ublažavanju posljedica svjetske ekonomske krize“.

Cilj sastanka bio je da se zajedničkim djelovanjem poslovnog sektora i institucija vlasti u Kantonu Sarajevo analiziraju moguće mjere i aktivnosti na ublažavanju ekonomske krize.

Sastanku su prisustvovali:

Predstavnici Vlade Kantona Sarajevo:

- Besim Mehmedić, premijer;
- Abid Šarić, ministar privrede i
- Enesa Pazalja, Kabinet premijera KS;

Predstavnici privrednih subjekata i drugih organizacija i institucija:

- Adil Pašić i Senad Sofić, Unis Energetika;
- Alija Šabanović, KLAS d.d.;
- Amra Avdibegović, Imšir Export-Import d.o.o. Sarajevo i Hato Centar SZR;
- Amra Brčić, GP "Bosna putevi" d.d. Sarajevo;
- Anto Domazet, Ekonomski institut Sarajevo;
- Bećir Čengić, El Tarik Oil Sarajevo;
- Ćamil Mujanović, PP. Mujanović;
- Đenana Oručević, Alem Sistem d.o.o.;
- Džemal Čeljo, Bosna – auto d.d. Sarajevo;
- Dževad Čoralić i Enisa Ramić, Consultants d.o.o.;
- Dževdet Ibrišimović, Lisca;
- Emir Terzić PROCAFFE d.o.o. Sarajevo;
- Goran Kovačević, Nova Banka ad. Banja Luka;
- Hamdo Katica, BH Telecom d.d.;
- Hazim Zečević, predsjednik Savjeta za okolinu i održivi razvoj;
- Ismail Katana, Robot Sarajevo;
- Lutvo Hajrović i Fehim Baždarević, F.N. Dallas BH Sarajevo;
- Maida Fetahagić, Zavod za planiranje razvoja KS;
- Mehmed Nikšić, Z.Z. Tarčin;
- Mijo Mišić, Udruženje banaka Bosne Hercegovine;
- Milena Regoje, O.Z. "EKO" Trnovo;
- Miralem Šabović, BBS d.o.o.;
- Muhamed Kozadra, Sarajevogas;
- Muhamed Šaćiragić, Centrotrans - Eurolines;
- Nedim Čehajić, "IN" d.o.o.;
- Nermina Alić-Džaferović, Elektrodistribucija Sarajevo;
- Nijaz Skenederagić, ATACO d.o.o.;
- Nusret Curić, Sarajevošume;
- Raif Kaloper i Nurko Čongo, Kristal;
- Rijad Jahjaefendić, Hotel Grand;
- Šahzudin Jahjaefendić, ŽGP;
- Šerif Zvizdić, Procredit bank;
- Zaim Backović, Unioninvest;
- Zlatan Ivanović, Brojler d.o.o.;

Predstavnici Komore:

- Kemal Grebo, predsjednik Komore;
- mr. Irfan Mehičić, potpredsjednik Komore;
- Munevera Pahor, sekretar Komore;
- direktori centara: Mubera Kadrić i Esad Ibišević,
- šef SPO, Emir Trnka i
- koordinatori: Elvira Baždar, Azemina Ćerimagić, Sulejman Selimović.

Predstavnici medija:

- Alema Pendek i Amer Krajnović, Oslobođenje;
- Alen Karamešić, HAYAT TV;
- Alma Šimić, Poslovne novine;
- Almira Husejnović, RTV Vogošća;
- D. Piplica R. FV;
- Eldina Zolj- Balenović i Ana Lovaković, SAN;
- Enisa Skenderagić, TV SA;
- Maja Renner, Nezavisne novine;

- Mevludin Kadrić, AVAZ;
- Mustafa Karahmet, BH Radio 1;
- Senita Dedajić, TV HEMA;
- novinar Radio BIR.

Kao osnov za raspravu poslužili su:

- Prijedlozi mjera za ublažavanje posljedica svjetske ekonomske krize, proizašli iz rasprave u organima i stručnim tijelima Privredne komore Kantona Sarajevo na osnovu dokumenta «Stanje i tendencije privrednih kretanja u svjetlu svjetske finansijske krize»;
- Rezultati ankete koju su zajednički organizirali Ministarstvo privrede i Privredna komora Kantona Sarajevo;
- Nacrt budžeta Kantona Sarajevo za 2009. godinu;
- Stavovi i prijedlozi Upravnog odbora Komore na Nacrt budžeta Kantona Sarajevo za 2009. godinu;
- Program mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta Ekonomsko-socijalnog vijeća za teritoriju Federacije BiH;
- Mjere Vijeća ministara BiH za ublažavanje posljedica ekonomske krize na privredu BiH;

Uvodna izlaganja na sastanku podnijeli su: **Kemal Grebo**, predsjednik Komore i **Besim Mehmedić**, premijer Vlade Kantona Sarajevo.

Nakon uvodnih izlaganja, u troiposatnoj, vrlo intenzivnoj raspravi, **učestvovalo je 16 privrednika** koji su dali konkretne prijedloge za ublažavanje posljedica nastale recesije.

Ministar privrede, gosp. **Abid šarić** upoznao je prisutne privrednike sa projekcijom Budžeta za 2009. godinu i značajnijim aktivnostima Ministarstva privrede Kantona Sarajevo.

Na osnovu uvodnih izlaganja, vođene rasprave i dokumenata koji su poslužili kao osnov za raspravu, proizašli su prijedlozi mjera i aktivnosti za ublažavanje posljedica ekonomske krize za sve nivoe vlasti.

S obzirom da je težište rasprave bilo usmjereno na mjere i aktivnosti privrednika i Vlade Kantona Sarajevo, to su detaljnije razrađeni prijedlozi mjera i aktivnosti iz nadležnosti Kantona Sarajevo, ali zbog potrebe da se sveobuhvatno i cjelovito djeluje na svim nivoima vlasti naznačeni su i prioritetni prijedlozi mjera za nivo Federacije BiH i BiH.

Treba naglasiti da realizacija predloženih mjera zavisi od:

- POLITIČKE STABILNOSTI, KONSENZUSA I SPREMNOSTI DA SE, BEZ OBZIRA NA POLITIČKE OPCIJE, KROZ IZVRŠNE I ZAKONODAVNE ORGANE, JEDINSTVENO DJELUJE NA SUZBIJANJU KRIZE U BOSNI I HERCEGOVINI
- PRAVNE SIGURNOSTI KAO OSNOVNE PRETPOSTAVKE POVOLJNOG POSLOVNOG AMBIJENTA (OBEZBJEĐENJE STABILNOSTI ZAKONA I DRUGIH PROPISA, OBEZBJEĐENJE SIGURNOSTI U KORIŠTENJU STEČENIH PRAVA, DOSLJEDNO PROVOĐENJE ZAKLJUČENIH UGOVORA, OBEZBJEĐENJE NAPLATE POTRAŽIVANJA PUTEM EFIKASNIJEG DJELOVANJA SUDSKIH ORGANA I SL.)

I - PRIJEDLOZI MJERA I AKTIVNOSTI IZ NADLEŽNOSTI KANTONA SARAJEVO

- 1. Izvršiti smanjenje administracije i povećati njenu efikasnost** na kantonalnom i općinskom nivou, te svesti nivo javne potrošnje u realne okvire.

Ova aktivnost, također, podrazumijeva: smanjenje svih troškova javne uprave koji nisu u osnovnoj funkciji organa, preispitivanje plaćanja obaveza javnih preduzeća i drugih organizacija koje se dijelom finansiraju iz budžeta, a koje ne daju adekvatne rezultate, striktno provođenje propisa o penzionisanju zaposlenika koji su ispunili uslove za penzionisanje, zadržavanje plaća u javnom sektoru na nivou prije povećanja i njihovo usklađivanje sa kretanjima plaća u privredi. Ne prihvatljivo je da prosječne plaće i ostala primanja u organima uprave (topli obrok, regres i sl.) budu drastično veći u odnosu na privredu. To je posebno neodrživo u uslovima ekonomske krize kada svi organi i institucije, koje se finansiraju iz Budžeta, trebaju dijeliti sudbinu sa privredom.
- 2. Održati zamah investicione aktivnosti u Kantonu Sarajevo.** To se posebno odnosi na javne investicione projekte iz oblasti saobraćajne infrastrukture i energetike, a zatim na investicije za proizvodnju hrane i sirovina za prehrambenu industriju, te na strateške oblasti privrede (metaloprerada, drvoprerada, turizam, i dr.).

U cilju **stimulisanja investitora** nužno je pojednostaviti administrativne procedure i troškove dobivanja građevinske dozvole, ubrzati proces registracije nekretnina, osigurati izvršenje ugovora putem efikasnijeg djelovanja sudskih organa, te otkloniti druge barijere vezano za realizaciju investicija.

Realizaciju pojedinih investicija usmjeravati putem efikasnijeg uspostavljanja i podsticanja **partnerstva privatnog i javnog ulaganja**. U tom pravcu inicirati hitno donošenje i dogradnju legislative iz ove oblasti.
- 3. Hitno pokrenuti javne radove** na području Kantona Sarajevo. Kako je bitan uslov za efikasno izvođenje javnih radova rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, to se zahtijeva hitno **donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji** koji bi pojednostavio i ubrzao postupke eksproprijacije.
- 4. Formirati Kreditno-garancijski fond na nivou Kantona Sarajevo** za finansiranje strateških projekata i podsticanja razvoja privrede, posebno, izvozno orjentisane privrede.

Pored predviđenih inicijalnih sredstava za osnivanje Fonda u Budžetu Kantona Sarajevo za 2009. godinu, sredstva Fonda moguće je povećati kroz usklađivanje plaća i drugih naknada zaposlenika u javnom sektoru sa kretanjima u privredi, smanjenjem drugih troškova i racionalizacijom budžetske potrošnje, kao i ulozima komercijalnih banaka.
- 5. Izdvojiti najmanje 5% budžeta Kantona Sarajevo za povoljno kreditiranje izvozno orijentisanih (prije svega proizvodnih) preduzeća** sa sjedištem u Kantonu Sarajevo, te za podršku izvozniciima kroz različite mjere podsticaja i subvencija uvoznih materijala, energenata, regresiranja kamata, i dr.

Izvršiti **koncentraciju sredstava iz budžeta namijenjenih za investicije** i iz tih sredstava finansirati strateške projekte od značaja za razvoj Kantona. Prioritetne projekte izabrati putem stručne javne rasprave u organima Kantona i privrednim asocijacijama.

U većem obimu koristiti **koncesiju** kao formu realizacije investicija.

6. U cilju intenziviranja industrijske proizvodnje, većeg priliva direktnih stranih investicija, stvaranje pogodnosti za preseljenje određenih proizvodnji iz EU i drugih industrijski razvijenih zemalja, **intenzivirati dalji razvoj industrijskih zona i poslovnih inkubatora**, te njihovo infrastrukturno opremanje i ustupanje proizvodnim kompanijama pod povoljnim uslovima.

Iskoristiti pogodnosti postojećih nedovoljno iskorištenih prostora u firmama Energoinvest, Unis i dr. koji bi se, uz znatno manja ulaganja, mogli osposobiti kao industrijske zone u kojima bi se zaposlio veliki broj novih radnika.

7. Snažnije zaštititi domaću proizvodnju

Pored izmjena zakona i donošenja drugih mjera kojima se štiti domaća proizvodnja, koji su u nadležnosti viših organa, predlažu se sljedeće mjere zaštite koje mogu provesti nadležni organi Kantona Sarajevo:

- izvršiti provjeru u velikim trgovačkim centrima, da li se poštuju ugovorne obaveze o zastupljenosti domaćih proizvoda u prodajnom asortimanu ovih centara, i zahtijevati striktno poštivanje ugovora,
 - u svim izvršnim i zakonodavnim organima i tijelima Kantona Sarajevo, javnim preduzećima, državnim institucijama i slično, maksimalno koristiti domaće proizvode i usluge prilikom korištenja toplog obroka, reprezentacije, prijema delegacija i slično. Da bi se to postiglo, nužno je obezbijediti preferencijal za domaće isporučioce od 15%, kako je to bilo regulisano u početku primjene Zakona o javnim nabavkama,
 - promociju domaće proizvodnje u Kantonu Sarajevo tretirati kao javni projekat, što znači, da bude snažno podržana iz Budžeta Kantona, uz prethodno definisanje cilja aktivnosti i obima sredstava koja se izdvajaju za tu svrhu,
 - da se obaveze državnih organa po osnovu izvođenja građevinskih radova, podsticaja poljoprivredi i dr. isplaćuju korisnicima bez većih zakašnjenja,
 - razvijati i podsticati poslovne subjekte na području Kantona Sarajevo da kroz razne oblike dogovaranja, uz pomoć Komore, sredstava informisanja i dr., vrše maksimalnu međusobnu razmjenu kapitala, proizvoda, roba i usluga,
 - podržati konzorcijalno i druga udruživanja poslovnih subjekata u Kantonu Sarajevo u cilju stvaranja veće konkurentnosti i efikasnijeg nastupa na tenderima i drugim natječajima kojima se obezbjeđuju dodatni poslovi ili finansijska sredstva.
8. Inicirati i hitno usvojiti legislativu iz oblasti **emisije kantonalnih obveznica**, kao novih izvora finansiranja. U tom smislu nužno je izvršiti izmjenu Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH («Službene novine Federacije BiH», broj 86/07), u smislu da **dug vanbudžetskih fondova, kantona, gradova, općina i javnih preduzeća može biti ne samo u obliku zajma nego i u obliku izdavanja vrijednosnih papira**. U tom smislu potrebno je izvršiti izmjenu i ostalih odredbi u ovom zakonu.

9. Ozbiljnije pristupiti reformisanju javnih komunalnih preduzeća

Da bi se efikasnije djelovalo u tom pravcu nužno je:

- definisati šta je to javno dobro,
- pristupiti privatizaciji dijela djelatnosti javnih komunalnih preduzeća,
- omogućiti konkurenciju na tržištu u pojedinim oblastima djelovanja javnih preduzeća,

- definisati kriterije i način dobivanja socijalne karte po osnovu koje bi se subvencionirali troškovi komunalnih usluga korisnicima socijalnih potreba umjesto izvršiocima javne usluge.
10. Imajući u vidu da zbog ekonomske krize veliki broj pravnih i fizičkih lica neće biti u mogućnosti da uredno izmiruje obaveze prema bankama, **potrebno je da Vlada Kantona Sarajevo, u saradnji sa drugim nivoima vlasti, Agencijom za bankarstvo i komercijalnim bankama, sagleda mogućnost reprogramiranja kredita, posebno hipotekarnih kredita, produženja rokova otplate, davanja dužeg grejs perioda, smanjenja visine kamatnih stopa i dr, u periodu trajanja krize, kako su to uradile i druge zemlje u okruženju i šire.**
 11. **Prihode Direkcije za robne rezerve treba jačati** kako bi bila sposobna za jače intervencije u privredi izazvane poremećajima na tržištu usljed djelovanja globalne ekonomske krize.
 12. Inicirati aktivnosti na pripremi projekata u cilju **korištenja sredstava evropskih fondova podrške**, lokalnom i regionalnom ekonomskom razvoju.

II - PRIJEDLOZI MJERA IZ NADLEŽNOSTI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. Rasteretiti privredu po osnovu poreza, doprinosa i drugih izdvajanja.

- U cilju izjednačavanja uslova poslovanja na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine u Federaciji Bosne i Hercegovine doprinose na plaće u naredne tri godine **smanjiti za 15%, odnosno po 5% godišnje.**
- Razmotriti mogućnost da preduzeća koja minimalno 20% svoje ukupne proizvodnje izvoze, budu oslobođena ili subvencionirana za plaćanje poreza i doprinosa za 50%.
- Izmijeniti način obračuna raznih izdataka, koji za osnovicu imaju ukupan prihod (naknade za turističke zajednice, šume, vode, i sl.), koje značajno opterećuju privredu bez mogućnosti uvida privrede u trošenje tih sredstava.

2. Konkretnim podsticajnim mjerama osigurati realizaciju **investicionog ciklusa**, posebno u sljedećim oblastima:

- razvoj saobraćaja i saobraćajne infrastrukture,
- razvoj proizvodnje energije na bazi domaćih izvora,
- razvoj poljoprivrede i sela kao područja proizvodnje hrane i sirovinske osnove za prerađivačku industriju,
- razvoj prerađivačke industrije na bazi domaćih sirovina,
- razvoj turizma,
- razvoj malih i srednjih preduzeća.

Posebno je značajno nastaviti sa realizacijom **programa javnih investicija**, kako na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, tako i na nivou lokalnih zajednica.

Mogući izvori sredstava za osiguranje investicionog ciklusa:

- slobodna sredstva Centralne banke Bosne i Hercegovine (iznad emisije KM),
- oročeni depoziti javnih preduzeća,
- emisija obveznica,
- dio budžeta (racionalizacija javne uprave),
- sredstva od privatizacije državnog kapitala i poreznih viškova,
- zaduženje (po osnovu dobiti firmi u većinskom državnom vlasništvu),
- uspostavljanje i podsticanje partnerstva privatnog i javnog ulaganja,
- korištenje koncesije kao forme realizacije investicija (energetski sektor, telekomi, putna i komunalna infrastruktura),
- izrade projekata koji se finansiraju iz sredstava EU fondova, Svjetske banke, EBRD, kao i drugih međunarodnih izvora,
- stvaranje uslova za preseljenje određenih proizvodnji iz EU i drugih razvijenih zemalja u Federaciju Bosne i Hercegovine i Bosnu i Hercegovinu. U tom pravcu intenzivirati dalji razvoj industrijskih zona, poslovnih inkubatora i tehno parkova, te njihovo

infrastrukturno opremanje i ustupanje proizvodnim preduzećima pod povoljnim uslovima.

3. Podsticanje rasta i razvoja, posebno izvozno orijentisanih preduzeća, putem:

- jačanja kapitala Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, uz promjenu politike i kriterija usmjeravanja sredstava, kroz veće plasiranje sredstava proizvodnim firmama i sa povoljnijom kamatnom stopom,
- otkupa potraživanja izvoznika,
- smanjenja poreza i doprinosa (za one koji minimalno 20% svoje proizvodnje izvoze),
- stimulisanja proizvodnje više faze prerade i proizvoda kojima se supstituiše uvoz,
- izgradnje sistema tehničke infrastrukture za analizu i utvrđivanje usklađenosti proizvoda sa kriterijima i standardima EU, za akreditaciju laboratorija za ispitivanje sirovina, materijala i gotovih proizvoda, i dr.,
- izgradnje instrumenata koji će obezbijediti usmjeravanje poreznih viškova u razvojne projekte umjesto u potrošnju,
- sprečavanje nelojalne konkurencije uvoznih roba kroz kontrolu kvaliteta uvoznih roba i primjenom mjera zaštite domaće proizvodnje od damping cijena,
- eliminisanje svakog oblika diskriminacije i monopola između privrednih subjekata koji proizlaze iz strukture vlasništva kapitala ili drugih razloga, bilo da je riječ o javnom ili privatnom sektoru.

4. Izmijeniti i dopuniti zakone čija primjena se nije potvrdila u praksi:

- **Zakon o porezu na dobit,**
u segmentima gdje se oslobađanja od poreza i olakšice vežu za neprimjerenu visinu investiranja od 20 miliona KM u periodu od pet godina, što je neprihvatljivo posebno za mala i srednja preduzeća,
- **Zakon o porezu da dohodak,**
u smislu da se prvo izmiruju plaće zaposlenika, a u sljedećih petnaest dana porezi i doprinosi,

5. Preispitati granske kolektivne ugovore u smislu otklanjanja nesrazmjera u propisima i stvarnim mogućnostima izvršenja općih kolektivnih ugovora.

6. Pristupiti reformi javne uprave i socijalnog sektora:

- uspostaviti strogi nadzor nad javnim sektorom u cilju smanjenja neproizvodne potrošnje. Donijeti zakon o budžetskim korisnicima i korisnicima izvan budžetskih fondova,
- svesti javnu potrošnju u realne okvire kroz racionalizaciju državne uprave,
- budžetski deficit ne namirivati iz prodaje imovine i putem ino zaduženja, već smanjenjem troškova i racionalizacijom budžetske potrošnje,
- vršiti usklađivanje plaća u javnom sektoru sa kretanjima u privredi.

7. Objedinjavanje poslovnog sektora kroz komorski sistem

Za državne organe je jednostavnije i svrsishodnije komunicirati sa privrednim subjektima putem jedne asocijacije, a dosadašnja praksa je potvrdila **da su komore najprihvatljiviji zastupnik interesa privrede u funkciji partnerstva prema izvršnoj vlasti** u izgradnji privrednog sistema i unapređenja rada i poslovanja, kako je to slučaj u svim razvijenim zemljama tržišne privrede.

Za takvu ulogu Komore neophodno je obezbijediti izmjene Zakona o privrednim komorama u Federaciji Bosne i Hercegovine **u smislu vraćanja obaveznosti članstva u Komori.**

8. Do donošenja Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa na nivou Federacije BiH, **striktno primjenjivati Pravila donešena na nivou BiH**, kojima su ustanovljene procedure za konsultovanje sa privredom i javnošću po kojima postupaju ministarstva i druge institucije Bosne i Hercegovine prilikom izrade pravnih propisa.

III - PRIJEDLOZI MJERA IZ NADLEŽNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

1. Postići politički konsenzus u izgradnji makroekonomske politike Bosne i Hercegovine kao odgovor na uticaj svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.
2. Sačiniti dublju **analizu** i na osnovu nje **usvojiti strategiju za sprečavanje i kontrolu negativnih efekata globalne ekonomske krize** na privredu Bosne i Hercegovine.
3. Ubrzati reforme u Bosni i Hercegovini i kreirati zakonsku regulativu, kojom će se obezbijediti **formiranje ključnih državnih institucija** od interesa za privredu. U skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, osnovati javna preduzeća na nivou Bosne i Hercegovine za ceste, željeznice, luke, energetiku, poštanske i komunikacijske usluge, i dr.
4. Ubrzati postupke u ispunjenju obaveza Bosne i Hercegovine iz Sporazuma o stabilizaciji i približavanju EU i **za sticanje statusa kandidata za članstvo u EU**. Predstavnike poslovnog sektora intenzivnije uključiti u pregovaračku aktivnost sa EU.
5. Nadležni organi i privredne komore trebaju stalno i koordinirano raditi na **osposobljavanju kompanija za poslovanje na tržištu EU** u skladu sa direktivama EU, a posebno u pogledu usklađenosti proizvoda sa propisima o sigurnosti proizvoda koji su na snazi u EU.
6. Intenzivirati aktivnosti ka ispunjavanju uslova za postizanje bezviznog režima.
7. Aktivirati slobodna sredstva Centralne banke Bosne i Hercegovine i usmjeriti ih za podršku privredi.
8. Unaprijediti **upravljanje novčanim tokovima**, kako bi se omogućilo nesmetano finansiranje poslovnih aktivnosti preduzeća i poduzimati druge mjere koje se odnose na upravljanje kreditima i kreditnim rizicima.
9. **Povećati garantni iznos štednje građana** i prilagođavati ga visini koje daju susjedne i zemlje u regionu.
10. **Izvršiti izmjene i dopune zakona iz nadležnosti organa Bosne i Hercegovine** u smislu njihovog prilagođavanja potrebama i interesima domaće proizvodnje i izvoza, kao što su:

- **Zakon o akcizama**, čijom primjenom se nanosi ogromna šteta privrednim subjektima i društvu u cjelini, a posebno proizvođačima cigareta, kafe, piva, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, i dr.;
 - **Zakon o PDV-u**, uvođenjem niže stope za prehrambene proizvode, izdavačko-grafičku djelatnost, ortopedska pomagala, informatičku opremu koja se koristi za potrebe obrazovanja;
 - **Zakon iz oblasti vanjskotrgovinskog poslovanja i carina**, u smislu izjednačavanja tretmana domaćeg i ino-ulagača, uspostavljanja mehanizama privremene zaštite od prekomjernog uvoza i izvoza, oslobađanje plaćanja carina na uvoz sirovina repromaterijala, opreme i rezervnih dijelova, i dr.
- 11. Izgraditi sistem tehničke infrastrukture** za analizu usklađenosti proizvoda sa standardima i kriterijima Evropske unije i poboljšati kapacitete za provođenje procesa akreditacije (izgradnja laboratorija za ispitivanje i kalibraciju, formiranje tijela za inspekcije i certificiranje, i dr.).
- 12.** Inicirati uvođenje **mjera zaštite domaće proizvodnje** po osnovu primjene Sporazuma CEFTA.
- 13.** Preko DKP mreže, FIPA, Komore i medija više raditi na **promociji domaćih proizvoda u inozemstvu** i proširivanju izvoza na šira tržišta.
- 14.** Inicirati oživljavanje akcije „**Kupujmo – koristimo domaće**“, kao javni projekat Bosne i Hercegovine.
- 15. Urediti stanje u statistici** i statističke izvještaje prilagoditi standardima Evropske unije na temelju kojih je moguće pratiti rezultate privrede i komparirati ih sa rezultatima privrede šireg okruženja.

Sumirajući veoma konstruktivnu raspravu, učesnici su donijeli sljedeće:

ZAKLJUČKE

- Predložene mjere uputiti učesnicima sastanka i svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.
- Potrebno je da Vlada Kantona Sarajevo, u najkraćem roku, na osnovu datih prijedloga, donese **Operativni plan djelovanja** u uslovima recesije, koji bi bio kratkoročno orijentisan i usmjeren za brzo djelovanje.
- **Da se u periodu trajanja krize kontinuirano održavaju konsultacije poslovnog sektora i Vlade**, radi praćenja i usmjeravanja zajedničke aktivnosti na ublažavanju posljedica krize.
- Na prijedlog Premijera, dogovoreno je da se **za 60 dana ponovo održi sastanak privrednika i Vlade Kantona Sarajevo** i na njemu razmotri realizacija predloženih mjera i aktivnosti.

Sarajevo, 13.03.2009. godine